

Nr 26

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående småföretagsamhetens lokalfrågor.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 307 i första kammaren av herr *Andersson, Torsten*, och herr *Hermansson* samt nr 359 i andra kammaren av herrar *Eriksson* i Bäckmora och *Larsson* i Hedenäset, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att frågan om statsbidrag till verkstads- och hantverks- hus, antingen genom återupptagande av den vilande utredningen angående småföretagens lokalfrågor eller genom annan särskild utredning, måtte prövas i så god tid, att proposition i ärendet kan föreläggas 1959 års riksdag.

Beträffande motiveringen för yrkandet hänvisas till motionen I: 307.

Över motionerna har yttranden i vederbörlig ordning inhämtats från *Arbetsmarknadsstyrelsen* och *utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri*, varjämte tillfälle beretts för *Svensk industriförening* och *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* att inkomma med yttrande i ärendet.

Arbetsmarknadsstyrelsen anför att de synpunkter styrelsen framfört i remissutlåtanden till utskottet 1953 och 1955 alltjämt äger sin giltighet. Styrelsen är således alltjämt av den uppfattningen att åtskilliga problem bör utredas i syfte att underlätta småföretagarnas möjligheter att ordna sina lokalfrågor. Samtidigt framhålles, att företagareföreningarna fått betydligt större möjligheter än tidigare att bistå småföretagen vid deras lokalanskaffning. Sålunda har föreningar numera bildats i samtliga län. Vidare har de statliga lånegarantierna tillkommit och blivit ett utmärkt hjälpmedel, såväl då det gäller anskaffningen och upprustningen av lokaler som anskaffande av maskiner för småföretagen. Företagareföreningarnas egna utlåningsmöjligheter har också avsevärt förstärkts och deras rådgivande verksamhet har ökat. Vad som här sålunda skett har redan givit betydande resultat, och ytterligare sådana är att vänta i takt med att verksamheten ytterligare utbygges och resurserna ökas.

Arbetsmarknadsstyrelsen anser det lämpligt att avvakta resultatet av utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri innan ställning toges till frågan om formerna för det fortsatta utredningsarbetet angående småföretagens lokalfrågor.

Utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri har enligt de för denna utfärdade direktiven att närmare angiva de syften som det statliga kreditstödet åt dessa näringsgrenar skall tillgodose. Vid fullgörande av denna arbetsuppgift kommer utredningen enligt vad den själv uppgivit att behandla frågan huruvida kreditstöd för uppförande av verkstads- eller hantverkshus bör ingå bland ändamålen för den allmänna kreditstödjande verksamheten på det område utredningsuppdraget avser. I vilken utsträckning utredningen härutöver kan komma att behandla spörsmål om småföretagens lokalfrågor av mera allmän karaktär kan för närvarande icke med full säkerhet bedömas.

Svensk industriförening framhåller följande.

Föreningen vill på det kraftigaste understryka den roll, som lokalfrågan i dag spelar för vårt lands småföretagare och deras möjligheter att hävda sig i konkurrensen. Goda verkstadslokaler är ävenledes en förutsättning för att förmå mindre företagare att kvarstanna på landsbygden. Enligt föreningens uppfattning har småföretagarna, på grund av att deras verkstadslokaler i så stor utsträckning är undermåliga och otillräckliga, försatts i ett sämre konkurrensläge såväl gentemot de stora företagsenheterna som mot konkurrenterna utomlands. Löses icke småföretagarnas lokalfråga åtminstone nöd- torftigt inom en överskådlig framtid, är det fara värt, att deras förmåga till insatser inom näringslivet gradvis försämras och i stor utsträckning försvinner.

Motionärerna har uppehållit sig utförligt omkring de kollektiva verkstads- husen och anser, att denna lösning på lokalfrågan är den lämpligaste. Föreningen är för sin del icke så övertygad om den saken, då de kollektiva verkstads- hus, som hittills uppförts och kommit till användning, haft åtskilliga brister framför allt alldeles för höga hyror. Idéen med dessa kollektiva hus för småföretagare är emellertid, enligt föreningens mening, i teorin mycket god, och de hittills gjorda erfarenheterna bör med framgång kunna läggas till grund för en eliminering av bristerna vid kommande byggen. Sålunda bör t. ex. dessa verkstadshus icke byggas i flera plan, åtminstone icke för egentlig småindustri, då de interna transportkostnaderna blir för höga genom flerplanssystemet.

Emellertid anser föreningen, som ovan påpekats, det vara en oundgänglig fordran, att samhället påtar sig ansvaret för att en kraftig upprustning av småföretagarnas lokalmöjligheter igångsättes. Huruvida lösningen är att finna i kollektiva verkstadshus eller enskilda lokaliteter, är en teknisk fråga, som bör närmare utredas. Det väsentliga är, att en kraftig samhällsinsats sker genom statsbidrag för uppförande av lämpliga verkstadslokaler åt småföretagarna.

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation förklarar att organisationen under en lång följd av år i olika sammanhang har understrukit nödvändigheten av att småföretagens strävanden att förbättra sin verkstadsstandard icke får motverkas genom olika föreskrifter utan i stället bör underlättas från myndigheternas sida. Den har bl. a. med framgång förordat uppförande av kollektiva verkstadshus på orter där behov av sådana föreligger. I sådana sammanhang har ofta ett gott samarbete kunnat komma till stånd mellan enskilda och kommunala intressen. Småföretagen betalar de faktiska kost-

naderna för sina verkstäder efter vanliga grunder. I vissa fall har kommunerna genom att t. ex. reservera lämplig tomtmark, genom kommunal borgen för viss del av lånesumman eller genom uppförande av hus i egen regi kunnat medverka till en god lösning av frågan.

Organisationen delar icke motionärernas uppfattning att statsbidrag bör utgå till sådana hus. I stället för att beträda statsbidragslinjen i fråga om verkstadsbyggen anses det långt angelägnare att skapa sådana allmänna förhållanden i fråga om exempelvis lånemöjligheter, kommunikationer och byggnadsbestämmelser att ett gynnsamt klimat uppstår, icke minst på landsbygden, för lönsam företagsamhet i mindre skala.

Utskottet. Småföretagens lokalfrågor har på senare år vid flera tillfällen blivit aktualiserade inom riksdagen. Utskottet framhöll senast år 1956 (utl. nr 19) i anledning av då väckta motioner i ämnet, att det behov som alltjämt förelåg av en upprustning av småindustriens lokaler framdeles torde komma att uppmärksammas bl. a. från företagareföreningarnas sida. Det framgår av arbetsmarknadsstyrelsens ovan återgivna yttrande att så även skett. Utskottet anförde vidare att spörsmålet förtjänade beaktande av de kommunala myndigheterna. Utskottet ansåg sig i sitt av riksdagen godkända utlåtande icke kunna förorda att utredningen om småföretagens lokalfrågor återupptog sin verksamhet då de väckta spörsmålen syntes kunna bli belysta i annan ordning. Utskottet är alltjämt av denna uppfattning och vill nu ytterligare framhålla, att utredningen för översyn av kreditstödet åt hantverk och småindustri i viss utsträckning kommer att behandla de i motionerna berörda frågorna. Det föreligger därför skäl att i vart fall avvakta resultatet av detta utredningsarbete innan ytterligare åtgärder vidtages på detta område.

Utskottet hemställer,

att motionerna I: 307 och II: 359 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1958

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Boo, Fahlander, Eliasson, Domö, Strandler, Kronstrand och Elowsson;

från andra kammaren: herrar Sköldin, Andersson i Ronneby, Carlsson i Tibro, Svensson i Stenkyrka, Adamsson, Boija, Bengtsson i Landskrona och Hamilton.